

ΑΝΤΙ-ΘΕΣΕΙΣ

Η συνταγματική αναθεώρηση



ΓΡΑΦΕΙ Η

ΜΑΡΙΕΝΑ
ΚΟΠΠΑ*

Στην αρχή του καλοκαιριού, όταν είχε ήδη αρχίσει η συζήτηση για τη συνταγματική αναθεώρηση, ο Θανάσης Διαμαντόπουλος, ένας από τους κορυφαίους πολιτικούς επιστήμονες της χώρας, εξέδωσε ένα βιβλίο με τίτλο «Θεσμοί, Κρίση και Ρήξη» (εκδ. Πατάκη). Η ιδιαιτερότητα του βιβλίου έγκειται αφενός στη μεστότητα των προτάσεων του συγγραφέα, αποτέλεσμα πολύχρονης ενασχόλησης με το ελληνικό πολιτικό σύστημα και τα αδιέξοδά του και, αφετέρου, στην παρουσία,

στο ίδιο βιβλίο, 25 πολιτικών, πανεπιστημιακών και δημοσιογράφων οι οποίοι κλήθηκαν να σχολιάσουν τις προτάσεις αυτές. Συναντούμε από τον Ανδρέα Ανδριανόπουλο, μέχρι τον Ευ. Βενιζέλο και τον Αλέκο Παπαδόπουλο, από την Άννα Διαμαντοπούλου και τον Γιώργο Μαρίνο μέχρι τον Πάσκο Μανδραβέλη, τον Ξενοφώντα Κοντιάδη και τον Κώστα Χρυσόγονο, καθώς και την υπογράφουσα. Ζητώ συγγνώμη για όσους παρέλειψα.

Η πεποίθηση ότι μόνο με ριζικές αλλαγές και μεταρρυθμίσεις μπορεί η Ελληνική Δημοκρατία να βγει από τη δίνη στην οποία έχει περιπέσει, τον οδηγεί σε προτάσεις ριζοσπαστικές. Αναρωτάται εάν η κοινοβουλευτική μας δημοκρατία είναι το κατάλληλο σύστημα πλέον για την Ελλάδα. Μήπως ένα σύστημα Προεδρικής Δημοκρατίας, κατά το πρότυπο των ΗΠΑ ή της Κύπρου, θα ήταν πιο προσαρμοσμένο στην ελληνική ιδιαιτερότητα; (Πάντως, είναι αμφίβολο κατά πόσο η ειδική μορφή του δημοκρατικού πολιτεύματος είναι ή όχι αναθεωρήσιμη). Παράλληλα, προχωρά σε σειρά συγκεκριμένων προτάσεων, όπως την αποσύνδεση της διάλυσης του Κοινοβουλίου, και άρα της προκήρυξης πρόωγων εκλογών, από την αδυναμία ανάδειξης Προέδρου της Δημοκρατίας, προτείνει την ανάδειξη ηγεσίας στη Δικαιοσύνη με διαδικασία παρεμφερή με αυτήν που ακολουθείται για την επιλογή των επικεφαλής των Ανεξάρτητων Αρχών, ενώ εισαγωγικά την ίδρυση Συνταγματικού Δικαστηρίου με μοναδικό αντικείμενο τον έλεγχο της συνταγματικότητας των νόμων.



Προτάσεις για την έξοδο του πολιτικού συστήματος από τα αδιέξοδά του

Μία άλλη πρόταση είναι η υιοθέτηση του ασυμβίβαστου υποurigικών και βουλευτικών καθηκόντων, με στόχο την πάταξη του πελατειακού συστήματος. Προτείνει επίσης τη δημιουργία Γερουσίας, όπου η εκλογή των μελών της θα στηρίζεται κατά ένα μέρος στη διαβαθμισμένη ψήφο, πρόταση που κατά την ταπεινή μου γνώμη, παρά τη σαφή στόχευση, αποτελεί αναχρονισμό. Σε σχέση με τα δημοψηφίσματα, ο καθηγητής Διαμαντόπουλος απαριθμεί τα προβλήματα που τα χαρακτηρίζουν και τονίζει πως από εργαλείο άμεσης δημοκρατίας μπορεί να εξελικτεί σε μέσο χειραγώγησης της κοινής γνώμης ή αποκλειστικά μέσο για την ενίσχυση του ηγέτη που το επικαλείται. Η τραυματική εμπειρία του δημοψηφίσματος του 2015 έχει πολλά να μας διδάξει σκεπτικά. Προτείνει, λοιπόν, όχι την κατάργηση του θεσμού, αλλά την εμπλοκή περισσότερων του ενός θεσμού στην απόφαση για διεξαγωγή του: Την ευθύνη της πρότασης να τη διατηρεί το Υπουργικό Συμβούλιο, αλλά να απαιτείται συναίνεση του Κοινοβουλίου με αυξημένη πλειοψηφία, ενώ να είναι στη διακριτική ευχέρεια του Προέδρου της Δημοκρατίας να το προκηρύξει ή όχι. Προσθέτει δηλαδή ασφαλιστικές δικλίδες που εγγυώνται τη μη χειραγώγηση του θεσμού από τον εκάστοτε πρωθυπουργό. Η κοινοβουλευτική μας Δημοκρατία είναι σε κάθε περίπτωση ένα ατελές σύστημα. Αλλά είναι ό,τι καλύτερο έχουμε. Υπάρχουν περιθώρια μεγάλα εξυγίανσης του συστήματος, αν και φοβάμαι ότι το πελατειακό σύστημα, ο λαϊκισμός και οι χρόνιες παθολογίες θα μας οδηγήσουν στις λιγότερο ριζικές λύσεις. Όπως θυμίζει ο συγγραφέας τα λόγια του Σεφέρη: «Δεν μου φτάνει οι θεσμοί και τα συστήματα... Μου φτάνει η ικανότητα του Έλληνα να εξευτελίζει κάθε θεσμό και κάθε σύστημα».

*Επίκ. Καθηγήτρια Συγκριτικής Πολιτικής, Πάντειο Πανεπιστήμιο